

ЛІЦЕНЗУВАННЯ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ – ПРОБЛЕМА СЬОГОДЕННЯ: ОБЛІКОВИЙ АСПЕКТ

Ліцензія програмного забезпечення (далі – ПЗ) – це такий вид ліцензії, який передбачає умови використання програмного забезпечення, надає дозвіл робити з ним те що може бути заборонено законом на авторське право, проте може містити обмеження користування, копіювання та розповсюдження, охороняючи при цьому авторське право. Поширення ПЗ завжди оформляється у вигляді письмової угоди, де зазначена кількість виготовлених копій програм та умови їх використання. Якщо розглядати програмне забезпечення в бухгалтерському обліку, то постає запитання, як правильно обліковувати цей актив, оскільки саме визначення програмного забезпечення відповідає визначенню нематеріального активу? Якщо це так, то програмне забезпечення повинно обліковуватись як нематеріальний актив, крім того, окремо від придбання комп'ютера. Тому є нелогічним і в якійсь мірі неправильним відображення ПЗ на рахунок 125 «Авторські права та суміжні з ним права», так як цей рахунок використовується насамперед прав авторів твору. Тому доцільно для програмного забезпечення використовувати рахунок 127 «Інші нематеріальні активи» попередньо використавши рахунок 154 «Придбання (створення) нематеріально активу». Взагалі питання відображення витрат на придбання ПЗ у бухгалтерському і податковому обліку є питанням складним, і в подальшому потребує вивчення подробиць. Так як самі витрати можна віднести як до складу первісної вартості нематеріальних активів, так і до вартості основних засобів або до витрат майбутніх періодів. Тому надалі ми розглянемо фактори, які перешкоджають розвитку самого ринку ПЗ.

Одним із найбільших факторів, що перешкоджають розвитку програмного забезпечення, є піратство. На сьогодні ця проблема особливо стосується України, оскільки вона посідає одне з перших місць серед міжнародних «піратів».

Загалом, якщо розглядати ринок легального ПЗ в Україні то можна виділити такі проблеми його розвитку, не беручи до уваги піратство, так як це не основна причина, а лише наслідок основних причин:

- нестача коштів для розвитку ринку ПЗ, так як майже відсутня реклама для легального ПЗ, надзвичайно мала кількість зовнішніх інвестицій;
- проблема каналів розподілу ПЗ. Ніхто не займається побудовою нормальних каналів збуту ПЗ та навчанням дилерів. Відсутня цінова політика ПЗ;
- недостатність інформації про ПЗ. Так як існує багато дешевих варіантів постачання ПЗ, проте споживачі не знають, де можна придбати легальні програми а тим більше, одержати про їх вартість;
- висока ціна на легальні ПЗ.

Проте є чимало інших причин які на це впливають. Існують серйозні ризики використання піратського програмного забезпечення, зокрема: юридична відповідальність компаній які використовують піратське ПЗ, уразливість комп'ютерів, ризик втрати як персональних даних так і фінансових.

Існують чимало випадків коли при використанні програм, які не мають ліцензії, компанію чекали неприємності, зокрема, такі як системні збої, що призводять до втрати даних, тим самим наражаючи себе на втрати прибутків. І тут постає запитання, навіщо наражати себе на небезпеку втрати інформації і збитки для компанії, якщо можна використовувати ліцензійну програму тим самим забезпечивши безпеку інформації, так і збільшивши доходи компанії за рахунок зменшення витрат на відновлення втраченої інформації. Крім того, робота з неліцензійним програмним забезпеченням може призвести до кримінальної відповідальності, оскільки використання неліцензійних програм суперечить вимогам законодавства про дотримання прав інтелектуальної власності. Крім того, масове використання неліцензійного програмного забезпечення може поставити під загрозу інвестиційну привабливість країни, і може призвести до введення проти неї економічних санкцій. Для формування системи ефективного контролю за використанням ліцензійного програмного забезпечення необхідним є удосконалення чинної системи бухгалтерського обліку програмних продуктів, що також дозволить створити передумови для ефективного управління даним видом активів на підприємстві.